

Dene Lászlóné

Alkatrésztechnológia–húzózár bevarrás módjai

NSZFI
NEMZETI SZAKKÉPZÉSI
ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI INTÉZET

A követelménymodul megnevezése:
Textiltermékek összeállítása

A követelménymodul száma: 1321-06 A tartalomazonosító száma és célcsoportja: SzT-017-30

HÚZÓZÁR BEVARRÁS VARRÁSVONALBA

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

Egyéni vállalkozóként ruhajavítással foglalkozik. Egy vendége szoknyájában elromlott a húzózárral. A szoknyából ki is bontotta a hibás húzózárat, ám közben a varrásvonalat is szétbontotta. Most önnek kell a hiányzó varrást pótolnia és a húzózárat bevarrnia.

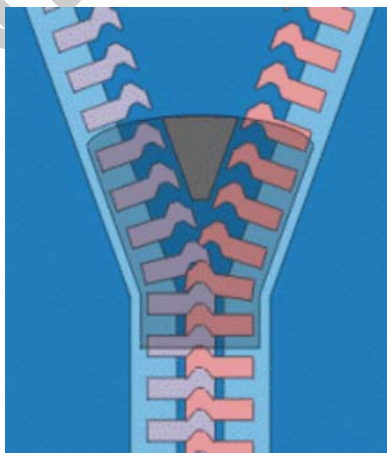
SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A húzózárral rövid története

1893-ban Judson Whitcomb amerikai feltaláló cipőzáró szerkezete tekinthető a cipőzáró őseinek.

1896-ban jelent meg az első húzózárral, csomagok és postai zsákok lezárásához.

1905-ben kezdték meg annak a húzózárnak a sorozatgyártását, melynek záró elemei fémből készültek és textilszalagra voltak erősítve.

1. ábra. A húzózárral működési elve

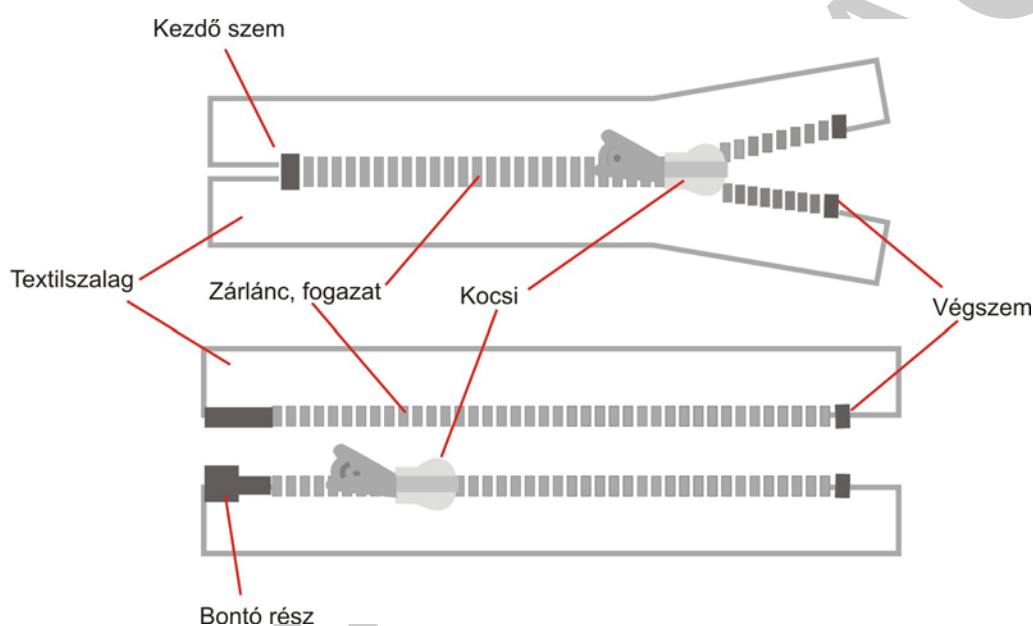
A textil alap következtében már lehetővé vált a szerkezet varrással való rögzítése és így ruhaipari felhasználása.

1917-ben Sundback szabadalmaztatta a ma is használatos fém fogazatú húzózárat, ahol a fém fogazatok textilszalagra rögzítve, húzóka segítségével kapcsolódtak össze.

Ezeknek a húzózárnak az amerikai haditengerészet volt az első felhasználója, ilyen záródással készítették az egyenruhájukat.

Praktikussága miatt azonban hamarosan elterjedt a polgári ruházkodásban is.

A műanyagok térhódításával a húzózárgyártásban is nagy változás következett be. A fém fogazatot műanyagra cserélték. Ezeken, a modern húzózárokon fröccsöntött szemek, vagy műanyag spirál biztosítja a záródást. Ma már a műanyag húzózárok igen finom kivitelben készíthetők így alkalmasak könnyű elegáns, alkalmi ruhadarabok záródás megoldására is.

2. ábra. Húzózár részei

3. ábra. Fém, műanyag és műanyag spirál fogazatú húzózárok

A magyar szakmai nyelvben húzózárnak nevezett szerkezet a hétköznapi nyelvben cipzár, és villámzár néven is ismert.

Az elnevezés az angol "zip"-szóból (jelentése: gyorsaság, lendület) ered. Valóban egy pillanat, míg nyitjuk, vagy zárjuk.

A HÚZÓZÁR FELHASZNÁLÁSA A RUHAIPARBAN

A húzózárok a ruhaipari felhasználásban kellékekként vannak jelen, de díszítő szerepük is jelentős.

A mai korszerű ruházat elképzelhetetlen húzózárok nélkül. Minden olyan helyen alkalmazzák, ahol ideiglenes alkatrészekapcsolatot kell létrehozni. Nem csak azokon a helyeken ahol a ruha fel és levételét kell biztosítani, hanem különböző alkatrészek eltávolítását is lehetővé teszi pl. kapucni, vagy ujjja.

4. ábra. Rövid-hosszú? Csak egy húzózár kell hozzá

A húzózár gyorsabb, praktikusabb a gombokkal, vagy csatokkal történő záródásnál, ezen kívül a megmunkálás ideje is rövidebb.

Ma már számtalan húzózárfajta közül válogathatunk aszerint, hogy milyen rendeltetési célra akarjuk használni. Pl. rejtett húzózárok, Szétnyitható húzózárok stb.

5. ábra. Rejtett húzózár színoldalról

6. ábra. Szétnyitható húzózárr

Ebben az ismertetőben a varrásvonalba helyezett húzózárr bevarrásokat ismertetjük.

VARRÁSVONALBA HELYEZETT HÚZÓZÁRAK

Szoknyák, nadrágok, ruhák oldalában, hátában, vagy elejében helyezhetők el, a varrásvonal folytatásában. Általános jellemzőjük, hogy a húzózárr fogazata teljes takarásban van.

Fajtái:

- Szétvasalt varrásvonalba tűzött húzózárr
- Rejtett húzózárr szétvasalt varrásvonalba
- Takart húzózárr
 - Egy oldalra vasalt varrásszélességbe
 - Szétvasalt varrásszélességbe

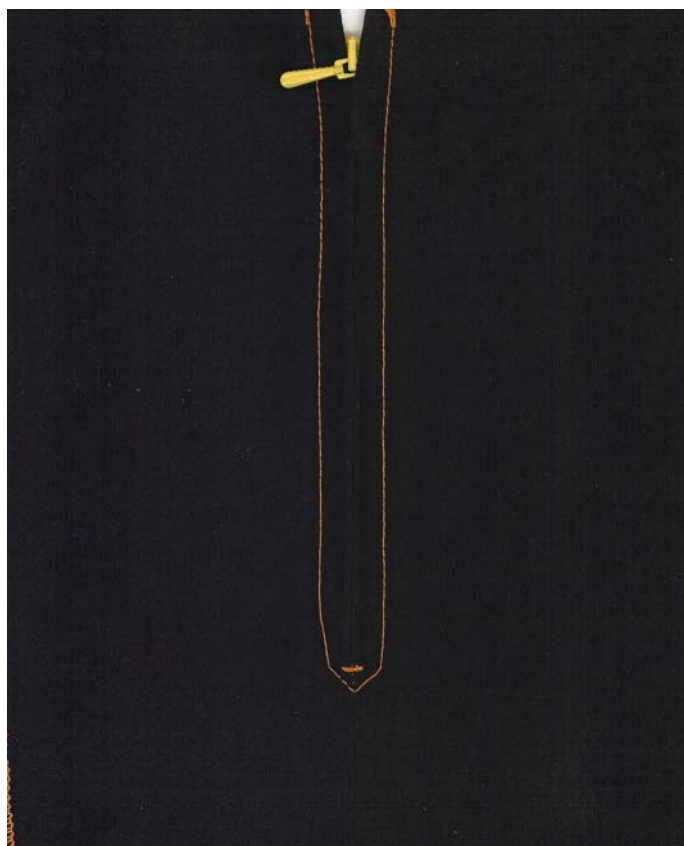
1. Szétvasalt varrásvonalba tűzött húzózárr bevarrása

Ez az egyik leggyakoribb húzózárr bevarrási mód, bár a rejtett húzózárr elterjedésével már veszített népszerűségéből.

Szoknya, nadrág, ruha oldalába, hátközepébe alkalmazható.

A varrásvonal folytatásában a két oldalra betűzött húzózárr, a végén készülhet egyenes, vagy háromszög alakban.

A tűzés szélessége 0,5–1 cm lehet, a húzózárr méretétől függően. Túl keskeny tűzést csk un. Fél talppal lehet készíteni.

7. ábra. Varrásvonalba tűzött húzózár

Készítés menete:

- Szabásvonalak elszegése. (az anyag színoldala felől történjen)
- A húzózár hosszának bejelölése. (figyelembe kell venni, hogy a húzózár bevarrás végére milyen technológiai megoldás, pl. övpánt kerül.
- Szabásvonal összevarrása színt- színnel szemben a megadott varrásszélességgel (minimum 1,5 cm), a húzózár helyének kihagyásával. (A húzózár helyét ideiglenesen összevarrva megkönnyíthetjük munkánkat)
- Szabásvonal szétvasalása.
- Ideiglenes varrat eltávolítása.
- Húzózár betűzése a nyílásba, a megadott tűzés szélességgel, úgy, hogy a fogazat pontosan a nyílás közepén helyezkedjen el. A Bevarrást nyitott állapotban kezdjük, majd a varrat közepe táján a talpat felemelve a húzózarat felhúzzuk, és zárt állapotban varrunk tovább egészen a másik oldal közepéig, ahol ismét nyitjuk a húzózarat és így fejezzük be a varrást. (Gyakorlattal nem rendelkezők jól teszik, ha a húzózarat a tűzés előtt befércezik a nyílásba.
- A nyílás végét szükség esetén retesszel erősíthetjük meg.

Mire kell ügyelnünk a húzózár betűzésnél?

A talp ne tolja el a felső anyagrétegeket.

A húzózárat ne tartsuk rá az anyagra.

A nyílás két oldala pontosan egyforma hosszú legyen.

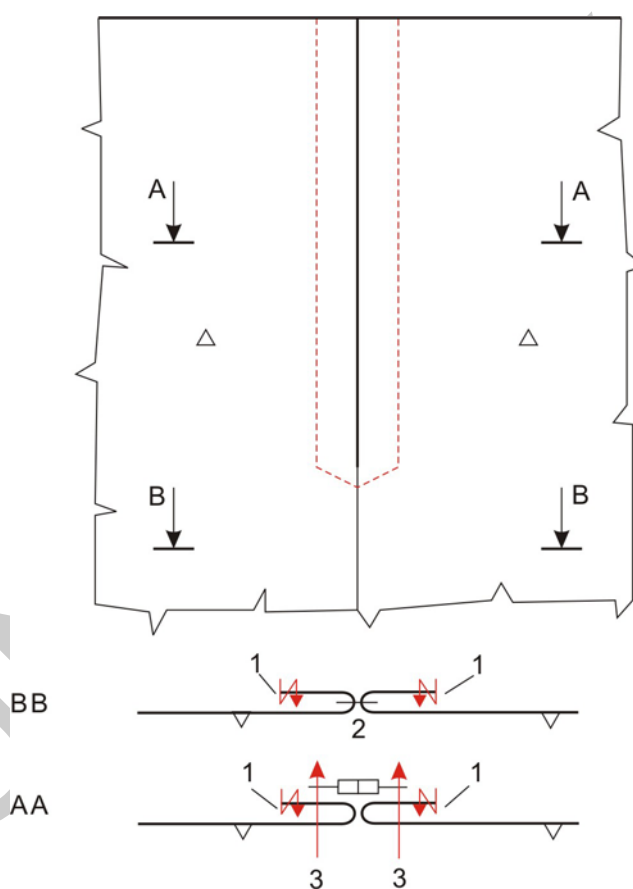
A két oldalon a tűzés egyforma legyen.

A vég szemek egy magasságban legyenek.

A fogazat csukott állapotban ne látszódjon ki.

Csíkos, kockás anyagoknál a minták egyeztetésére.

A 8. ábrán a kész szabásvonalba tűzött húzózár művelet és metszetrajza látható.

8. ábra. Varrásvonalba tűzött húzózár művelet és metszetrajza

Műveleti sorrend:

1. Szabásvonalak szegése
2. Szabásvonal összevarrása
 - Varrásszélesség szétvasalása
3. Húzózár betűzése

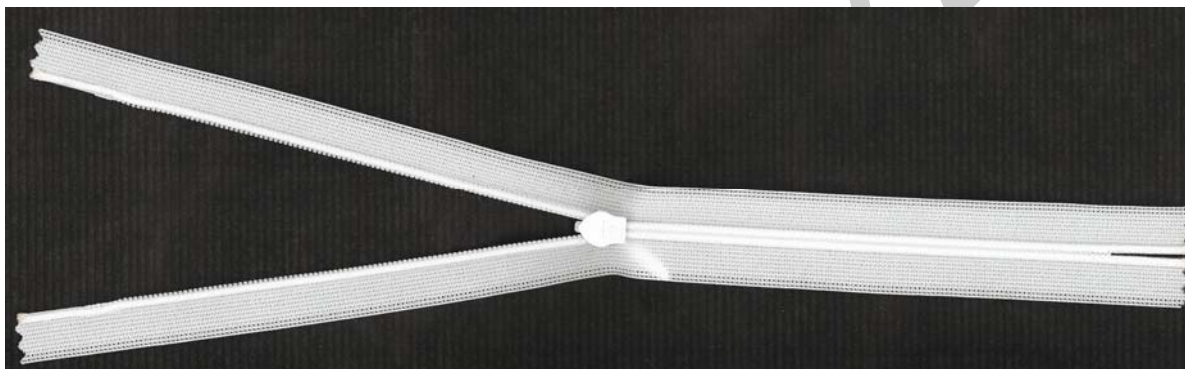
A fenti húzózáraknál alapvető követelmény, hogy a húzózár fogazata összezárt állapotban ne látszódjék ki. Vannak esetek, azonban amikor díszítés céljából úgy varrjuk be a húzózárát, hogy a fogazat végig egyenletesen kilátszik.

2. Rejtett húzózár bevarrás

Teljesen rejtetten csak erre a megoldásra készült speciális húzózár lehet bevarrni.

A rejtett húzózár jellemzője, hogy nyugalmi állapotban csak a húzója látszik. Alkalmi, estélyi ruhák, kiváló záródásmegoldása lehet.

A rejtett húzózár színoldali képét az 5. Ábrán láthatja.

9. ábra. Rejtett húzózár fonák oldala

10. ábra. Rejtett húzózár bevarrás kockás szoknyába

11. ábra. Rejtett húzózárbevarrás fonák oldala

Bevarrásához speciális talp szükséges.

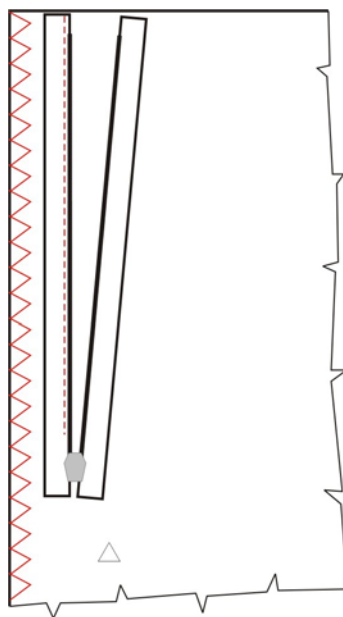

12. ábra. Rejtett húzózár bevarró talp

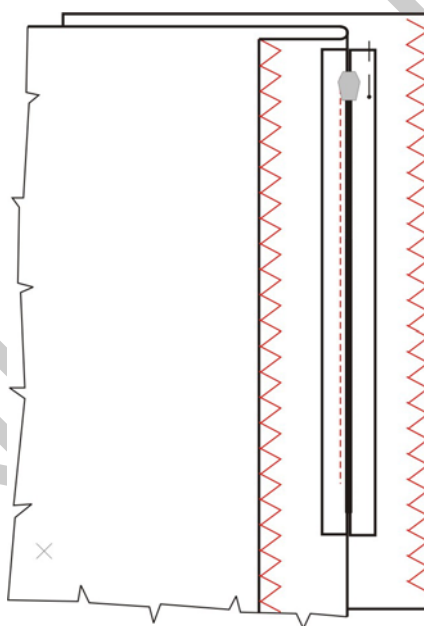
Jól látható, hogy a talp alján hornyok helyezkednek el. A húzózár bevarrásakor a fogazat ezekben a hornyokban fekszik fel.

Készítés menete:

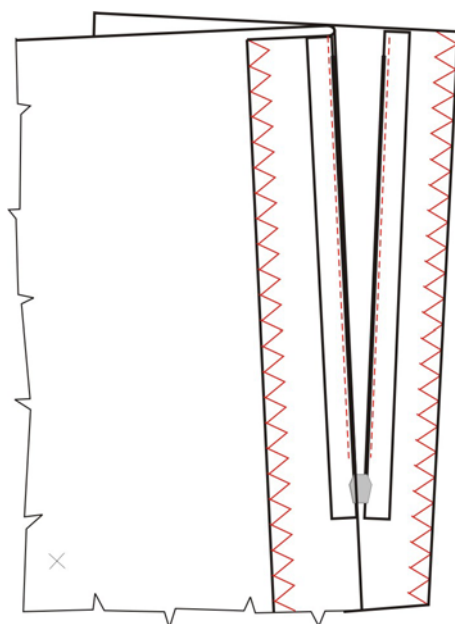
- A szabásvonalak elszegése.
- Húzózár helyének bejelölése, mindkét oldalon.
- Húzózár bevarrása a jobb oldali alkatrészbe színt- színnel szembefordítva, nyitott állapotban felülről lefelé, a varratvégeket elerősítve.(13. ábra)
- Húzózár ideiglenes rögzítése a bal oldali alkatrészbe, összezárt állapotban.(14. ábra)
- Húzózár bevarrása a bal oldali alkatrészbe nyitottan, hasonlóan az előző oldalhoz.(15. ábra)
- A szabásvonal összevarrása színt színnel szemben, úgy hogy az összevarrás pontosan találkozzon a húzózár bevarrás varratával.(16. ábra)
- A szabásvonal szétvasalása.

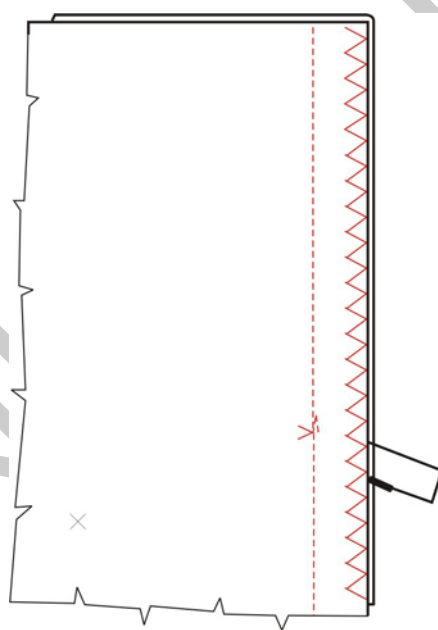
13. ábra. Húzózár bevarrása a jobb oldali alkatrészbe

14. ábra. Húzózár ideiglenes rögzítése a bal oldali alkatrészbe

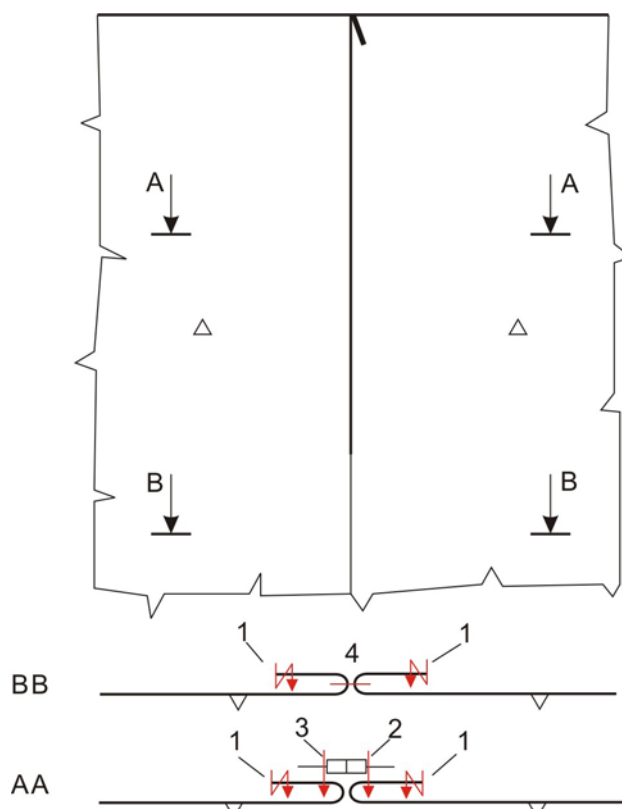

15. ábra. Húzózár bevarrása a bal oldali alkatrészbe

16. ábra. Szabásvonal összevarrása

A 17. ábrán a kész rejtett húzózár bevarrás művelet és metszetrajza látható.

17. ábra. Rejtett húzózár bevarrás

Műveleti sorrend:

1. Szabásvonalak szegése.
2. Húzózár bevarrása a jobb oldali alkatrészbe.
3. Húzózár bevarrása a baloldali alkatrészbe.
4. Szabásvonal összevarrása
 - Varrásszélesség szétvasalása

A húzózár bevarrás, és a szabásvonal összevarrás műveletei felcserélhetőek, hasonlóan a normál húzózárhoz.

Mire kell ügyelnünk a rejtett húzózár betűzésnél?

A húzózár hossza mindig 2~3 cm-rel hosszabb legyen, mint a nyílás.

A húzózár bevarrás és a szabásvonal összevarrás pontosan találkozzon, és megfelelően el legyen erősítve.

A talp ne tolja el az anyagrégeket.

A húzózárat ne tartsuk rá az anyagra.

A nyílás két oldala pontosan egyforma hosszú legyen.

A vég szemek egy magasságban legyenek

A fogazat csukott állapotban ne látszódjon ki

3. Takart húzózár bevarrás

A takart húzózárat leggyakrabban nadrágok elejébe alkalmazzák, de lehet szoknya, vagy ruha hátába is készíteni.

Jellemzője, hogy a tűzés csak a varrásvonal egyik oldalán látható, és általában szélesebb, mint a széttűzött húzózár bevarrása. Nagyobb hajtásszélességre van szükség. Kb. 3cm.

A tűzés szélessége 1–4 cm lehet.

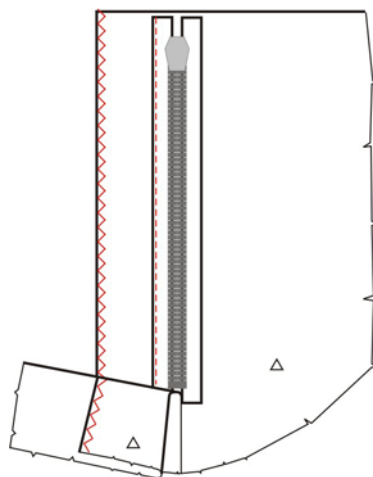
18. ábra. Takart húzózár nadrág elejébe

Készítés menete:

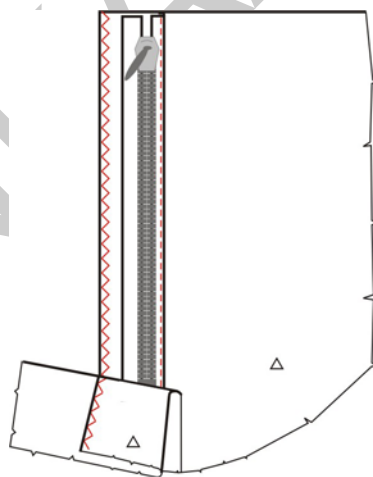
Nadrág elejébe

- Eleje közép szegése
- elejközép összevarrása, a húzózár helyének kihagyásával. (a húzózár helyét ideiglenes varrattal rögzíthetjük)
- Varrás és hajtás szélesség egy oldalra vasalása.
- Férc eltávolítása.
- Húzózár bevarrása a bal elejébe, színt-színnel szemben.(19. ábra)
- Húzózár átfordítása, és áttűzése. (20. ábra)

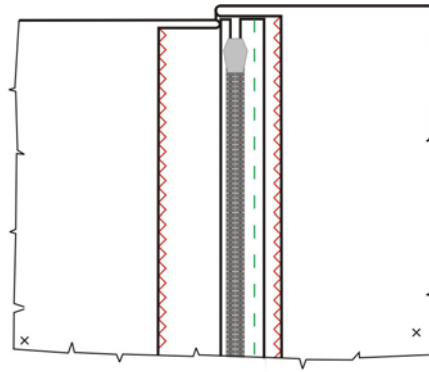
- A húzózárat felhúзва a szabásvonalat összeillesztjük. A fonákoldal felől a húzózárat, ideiglenesen a jobb elejéhez rögzítjük. (21. ábra)
- Húzózár betűzése a jobb elejébe, úgy, hogy a bal eleje hajtácsszélességét félre hajtjuk. A varrást a húzózár végénél befejezzük, a cérnákat a fonákoldalra húzzuk és elcsomózzuk. (22. a, ábra)
- A bal eleje hajtácsszélességét visszahajtjuk, és pontosan az előző tűzés utolsó öltésétől befejezzük a tűzést, ezzel rögzítve a húzózár végét. Férc eltávolítása. (22.b, ábra)

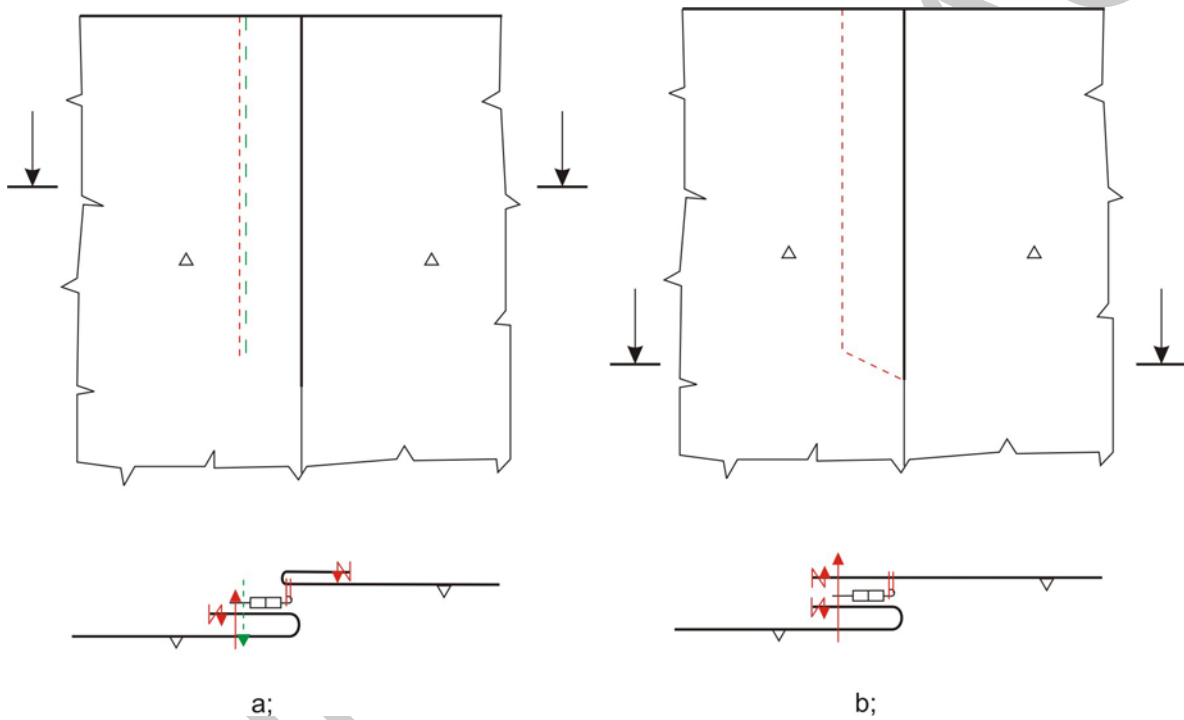
19. ábra. Húzózár bevarrása a bal elejébe

20. ábra. Húzózár áttűzése

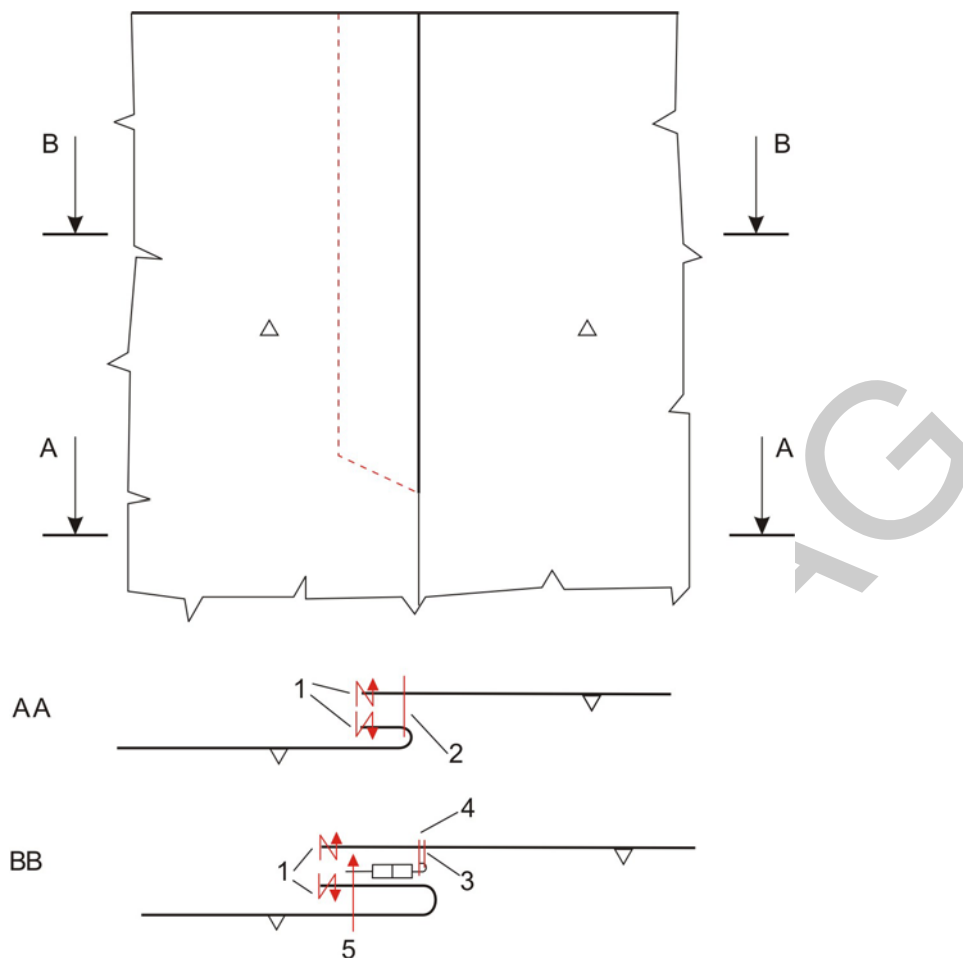

21. ábra. Húzózárr ideiglenes rögzítése a jobb elejébe

22. ábra. Húzózárr betűzése a jobb elejébe

A 23. ábrán a kész takart húzózárr bevarrás művelet és metszetrajza látható.

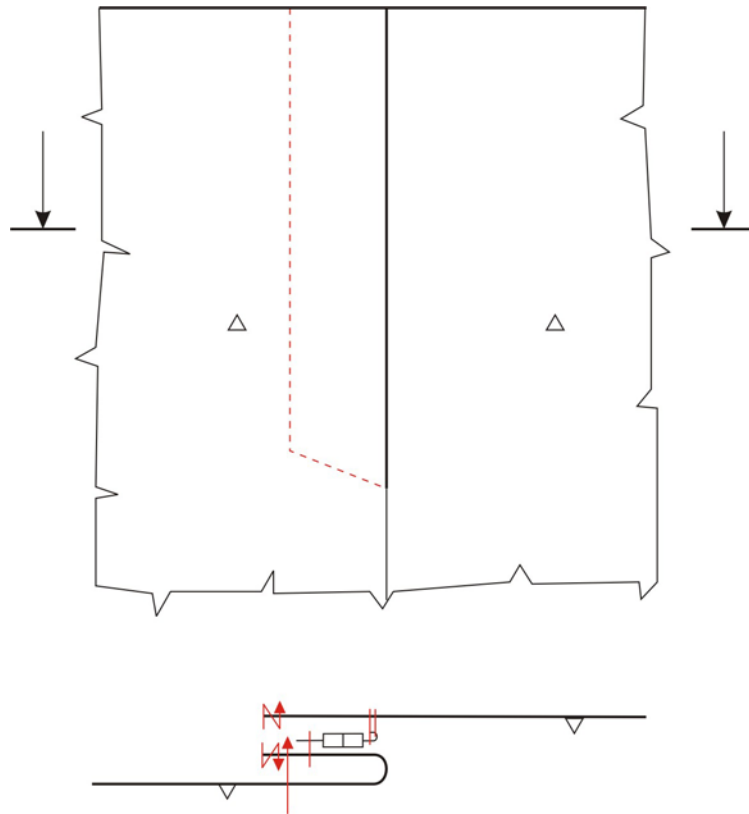

23. ábra. Takart húzózár bevarrás művelet és metszetrajza

Műveleti sorrend:

1. Szabásvonalak szegése.
2. Szabásvonal összevarrása.
 - Varrás és hajtásszélesség levasalása
3. Húzózár bevarrása a bal elejébe.
4. Húzózár áttűzése.
5. Húzózár betűzése a jobb elejébe.
 - Készre vasalás.

A fent ismertetett módszer csak 3 cm-nél keskenyebb tűzés esetén készíthető el, mert szélesebb tűzésnél a húzózár textilszalagja nem ér el a tűzésig. Ebben az esetben a jobb elejébe úgy varrjuk bele a húzózárat, hogy először csak a hajtásszélességhez varrjuk hozzá, majd utólag végezzük el a díszűzést. (24. ábra)

24. ábra. Takart húzózárral bevarrás

A fenti húzózároknál alapvető követelmény, hogy a húzózárral fogazata összezárt állapotban ne látszódjék ki. Vannak esetek, azonban amikor díszítés céljából úgy varrjuk be a húzózárat, hogy a fogazat végig egyenletesen kilátszik.

25. ábra. Amikor a fogazat díszít

Mire kell ügyelnünk a takart húzózárra bevarrásnál?

A talp ne tolja el az anyagrétegeket.

A húzózárat ne tartsuk rá az anyagra.

A nyílás két oldala pontosan egyforma hosszú legyen.

A vég szemek egy magasságban legyenek.

A tűzés a szabásvonallal párhuzamos legyen.

A húzózár behúzva nem látszódhat ki.

A tűzésnél a varratoknak úgy kell találkozniuk, hogy az a színoldalon ne látszódjék, és megfelelően el legyenek erősítve.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. Írja le milyen biztonsági előírásokat kell betartania, ha a varrógépen talpat cserél.

2. Cseréljen talpat a varrógépen! Milyen szerszámmal van szüksége?

3. Látogasson el egy rövidáru boltba, és nézze meg hányféle, és milyen hosszú húzózárok kaphatók. Készítsen feljegyzést.

4. Oktatója segítségével varrja meg a tanult húzózárfajtákat!
5. Tanulótársával beszéljék meg tapasztalataikat, írja össze azokat a műveleteket, amik nehézséget okoztak, keressenek megoldást a feladat megkönnyítésére.

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

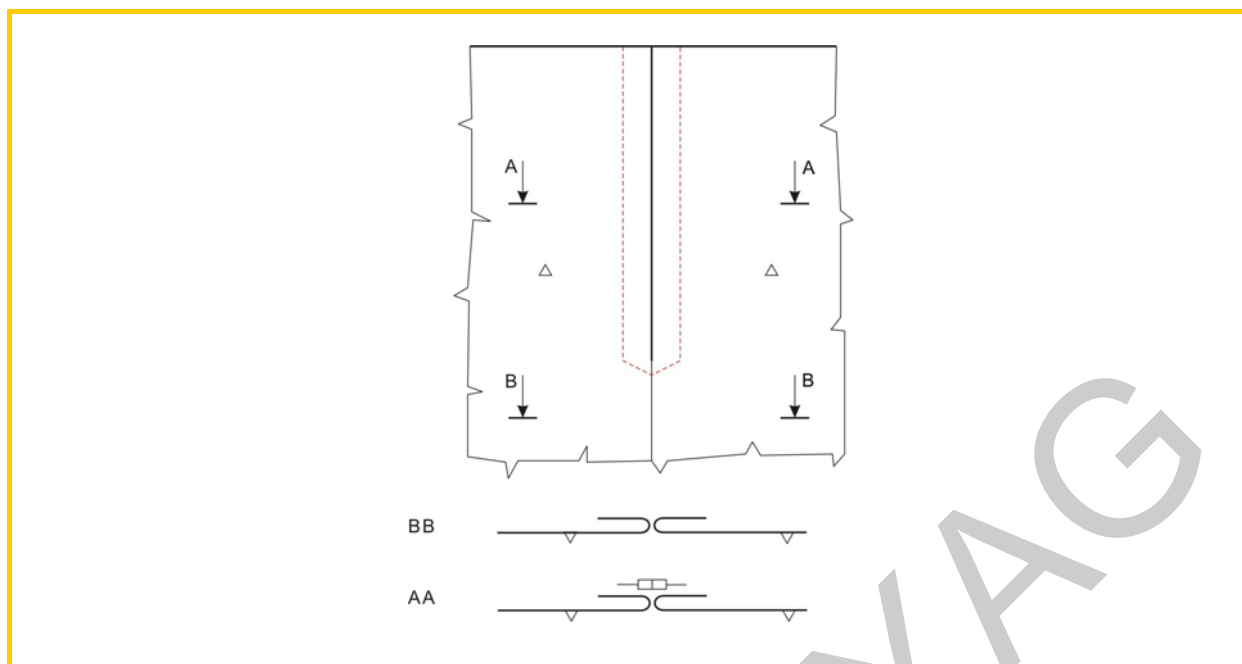
1. feladat

Ismertesse, a tanult húzózárbevarrások minőségi követelményeit!

2. feladat

A 25. ábrán húzózár bevarrás művelet és metszetrajza látható. Pótolja a hiányzó varratokat, és sorszámozza be az elkészítés sorrendjében.

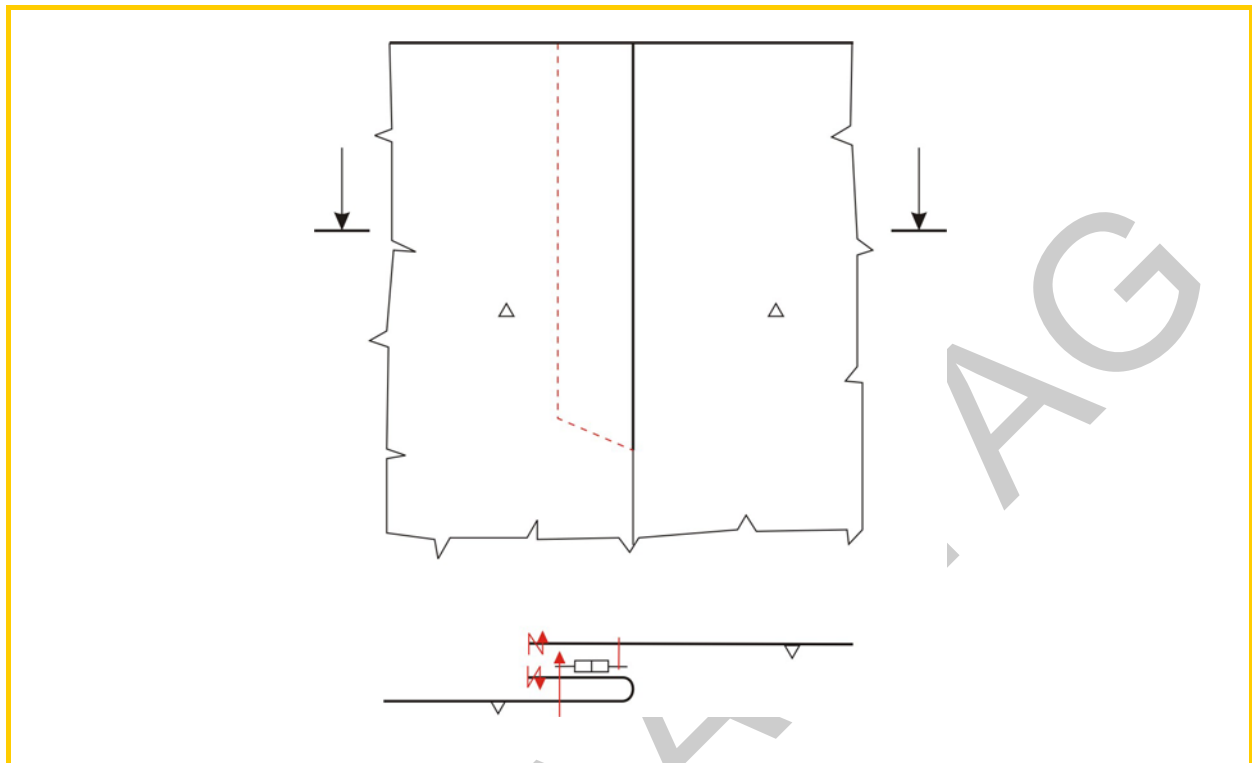
26. ábra

3. feladat

Írja le a 25. ábrán látható húzózárbetárolás műveleti sorrendjét.

4. feladat

Nevezze meg a 26. ábrán látható húzózár bevarrási módját!

27. ábra

5. feladat

Készítse el az oktatója által kiszabott alkatrészekből a 26. ábrának megfelelően a húzózár bevarrást!

MEGOLDÁSOK

1. feladat

A talp ne tolja el a felső anyagrétegeket.

A húzózárat ne tartsuk rá az anyagra.

A nyílás két oldala pontosan egyforma hosszú legyen.

A vég szemek egy magasságban legyenek.

A fogazat csukott állapotban ne látszódjon ki.

Csíkos, kockás anyagoknál a mintákat egyeztetni kell.

A széttűzött húzózár két oldalán a tűzés egyforma legyen.

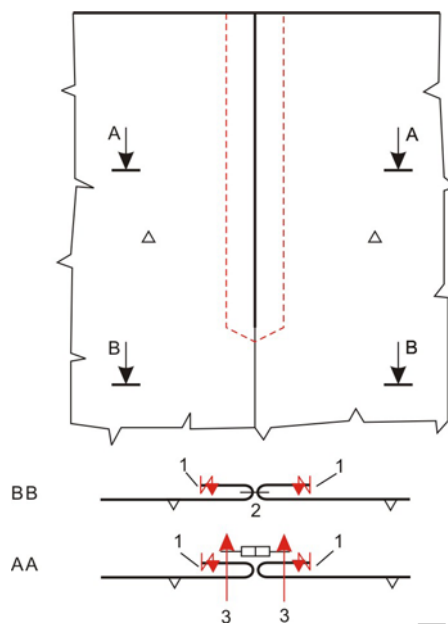
A takart húzózár tűzése a szabásvonallal párhuzamos legyen.

A takart húzózár tűzésénél a varratoknak úgy kell találkozniuk, hogy az a színoldalon ne látszódjék, és megfelelően el legyenek erősítve.

A rejtett húzózár hossza mindig 2~3 cm-rel hosszabb legyen, mint a nyílás.

A rejtett húzózár bevarrásnál a húzózár bevarrás és a szabásvonal összevarrás pontosan találkozzon, és megfelelően el legyen erősítve.

2. feladat

28. ábra

3. feladat

1. Szabásvonalak szegése, tisztázása.
2. Szabásvonal összevarrása a húzózár helyének kihagyásával, (ideiglenes rögzítésével).
 - Varrásszélesség szétvasalása.
3. Húzózár betűzése.
4. készre vasalás.

4. feladat

Takart húzózár bevarrás.

5. feladat

A megoldás akkor jó, ha a húzózár bevarrást a megadott rajznak megfelelően, önállóan, szakszerűen és minőségileg kifogástalanul készítette el.

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

Estu Klára–Molnárné Simon Éva–Zsédenyi Lászlóné: Ruhaipari technológia; Műszaki Könyvkiadó, Budapest 1998

Riegler Gyuláné: Női ruhák készítése; Göttinger Kiadó, Veszprém 2002

Körtvélyessy Erika–Molnárné Simon Éva: Női ruhák készítése; Műszaki Kiadó, Budapest 2003

Chytilné Velenczei Zsuzsa: Varrómunkás szakmai ismeretek; Nemzeti Szakképzési Intézet 2001

hu.wikipedia.org/wiki/Cipzár

www.hotdog.hu

AJÁNLOTT IRODALOM

Riegler Gyuláné: Női ruhák készítése; Göttinger Kiadó, Veszprém 2002

Körtvélyessy Erika–Molnárné Simon Éva: Női ruhák készítése; Műszaki Kiadó, Budapest 2003

A(z) 1321-06 modul 017-es szakmai tankönyvi tartalomeleme
felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
33 542 05 0010 33 01	Csecsemő- és gyermekruha-készítő
33 542 05 0010 33 02	Férfiszabó
33 542 05 0010 33 03	Női szabó
33 542 05 0100 21 04	Textiltermék-összeállító

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:
20 óra

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1–2008–0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210–1065, Fax: (1) 210–1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató